

SUD JE NARODNI

OTPUŠTENI radnik Mekdonaldsa koji je pre nekoliko nedelja iz revolta zbog izgubljenog sudskog spora bacio Molotovljev koktel na restoran u kom je radio, veoma precizno je oslikao mogućnost radno-pravne zaštite i stanje socijalnog dijaloga u Srbiji: uz retke izuzetke, institucije nadležne za zaštitu radnika su neefektivne do cinizma, a institucije socijalnog dijaloga zaposeli su oni koji sprečavaju da se jasno i glasno artikulise pozicija radnika, bilo zaposlenog, bilo nezaposlenog, bilo otpuštenog, bilo zaplašeno. Njegov čin ne podržavam, ali razumemo šta je, obespravljen i bez prostora za javni govor, drug M.R. (37 godina) hteo da nam kaže. Jedini odgovor koji imamo je da su institucija naše, da od njih ne treba da odustajemo, i da samo solidarni možemo da ih oslobodimo.

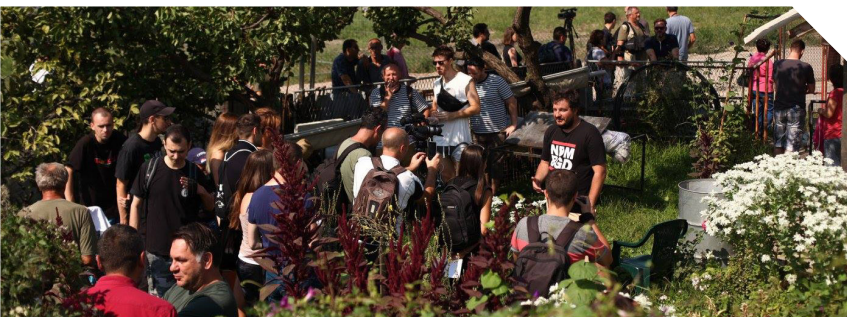
U ponedeljak je grupa građana i aktivista više organizacija pratila ročište u sudskom postupku po tužbi Ivana Timotijevića za utvrđenje njegovog vlasništva nad poslednjom kućom u Bari Venecija. Pozivamo vas da se uključite u praćenje ovog i drugih sudskih postupaka na kojima radimo, kao i da širim solidarnu mrežu za javnost rada sudova, i da pišete za naš bilten o iskustvima iz sudnice. Siniša Jelovac je jedan od građana koji su u ponedeljak pratili pravnu borbu Ivana Timotijevića, iz ličnih-političkih motiva.

Otpuštena novinarka Sporta Rada Nikolić rezimirala još jednu u beskrajnem nizu privatizacija koje su se završile smrću privatizovanog preduzeća, još jednu paradu nemoci institucija da spreče bezakonje i samovoljšće, još jedan znak nužnosti da zajednički tragamo za izlazom.

Ako čitate ove strane verovatno ste već krenuli na protest *Nema straha, nema predaje!* pa ne moramo da vas posjećamo.

info@uciteljneznalica.org

za samoobrazovanje
Rilten
uciteljneznalica.org društvena pitanja

Imenovati TO ratom

omogućiti otkup stanova po Zakonu o stanovanju. Borba je međutim bila vrlo neizvesna i lako se moglo desiti da sud donese drugačiju odluku. Iako su propisi bili na našoj strani, vladajuća neoliberalna ideologija je nametala sudu tumačenje da je samo pravo vlasnika privatnog kapitala neprikosnoveno, i da su svi koji se nađu na putu volji kapitala „pravno nevidljivi“. Uložili smo mnogo vre-

mena i živaca, jer je loš i nedovoljno jasan zakonski prelazak s jednog sistema na drugi ostavio sudijama širok prostor za tumačenje, što često dovodi do nepravdnog ishoda. Zahvaljujući ličnom zalaganju, razumevanju sudija, a verovatno i sreći, mi smo pobedili.

Zavođenje neoliberalnog sistema u Srbiji je u međuvremenu otišlo korak dalje. Ivan Timotijević više nema samo problem

da novi sistem ne haje za njegova prava. Njegov položaj dodatno otežava to što su dogovori vladajuće garniture sa investitorima postali važniji od zakona i institucija Republike Srbije – ako je dogovor sa investitorom takav da se teren raščisti u određenom roku, onda vlast ne interesuje to što sud još nije odlučio o pravima ljudi koji imaju nesreću da tu žive.

Sud ima priliku da po slovu zakona donese odluku koja će dovesti do pravednog rešenja. Na nama je da pomognemo sudu da ne podlegne „višim interesima“ bilo kakvog neoliberalnog projekta, pa ni Beograda na vodi, već da zaštiti prava Ivana Timotijevića i mnogih radnika stečena u čovečnijem sistemu Titove Jugoslavije. **Siniša Jelovac, Socijaldemokratska unija**

TRANZICIJA NEPRAVDE

IVAN Timotijević, bivši radnik preduzeća Iskra, od 1991. godine živi sa porodicom na adresi Bara Venecija 55, u kući koju mu je dodelilo preduzeće. Svo vreme je uredno plaćao porez i komunalije kao svaki savesni vlasnik, da bi jednog dana, kada je podneo zahtev za legalizaciju dela kuće koji je dobio tokom devedesetih godina, saznao da se njegova kuća zapravo vodi na Železnicu. Zahtev za legalizaciju mu je odbijen i Ivan se obratio sudu sa tužbom za utvrđenje vlasništva. Sudenje se oteglo, objekat nastavlja da menja vlasnike... Zvuči kao samo još jedna od bezbrojnih tranzicionih vlasničkih završnica na koje institucije nemaju odgovor, i koje se u beskrajnem parničanju samo još više komplikuju i udaljuju od rešenja. Međutim, slučaj porodice Timotijević postaje jedinstven nakon što je na zemljištu na kom se kuća nalazi počelo raščišćavanje terena za gradnju mega projekta Beograd na vodi. Ne hajuci za sudski proces utvrđivanja prava vlasništva, Grad Beograd je eksproprisao kuću i naredio rušenje, ponudivši Timotijeviću stan u zakup na pet godina, nakon čega bi njegov status ostao neizvestan. Bolji uslovi mu nisu ponudeni jer je po mišljenju Pravobranilaštva „pravno nevidljiv“. Timotijević naravno nema razloga da prihvati ovu ponudu dokle god se ne okonča spor o njegovom pravu na vlasništvo nad kućom.

Rušenje objekta se nije desilo do danas, jer su se vlasti povukle pred protestom solidarnih građana koji su se okupili da zaštite Timotijevića. Koliko god da je solidarnost neophodna kada telima treba sprečiti ulazak buldožera, podjednako je važno da se pažnja javnosti usredsredi i na postupanje Višeg suda u Beogradu, pred kojim se vodi postupak po tužbi Ivana Timotijevića protiv svih aktera promene vlasništva nad kućom: Iskre, Železnice i Republike Srbije. Da bi Ivan Timotijević postao „vidljiv“ potrebno je da sud presudi da je kuća njegova; a da bi sud odlučivao potrebno je da kuća postoji, jer će u protivnom odbaciti tužbu o vlasništvu nad objektom kog (više) nema.

Na početku sudskog postupka Timotijevićev advokat Aleksandar Radivojević je tražio privremenu meru zabrane bilo kakvih promena na objektu do okončanja sudskog spora. Sud je ovaj predlog odbio, čime je otvoren put ka ekspropriaciji i rušenju.

Posle višegodišnjeg odlučivanja o privremenoj meri, sudenje je konačno počelo 26. septembra ove godine. Advokat Radivojević je u dugom detaljnom izlaganju izneo slučaji i obrazložio kontekst socijalizma u kom je Iskra postala vlasnik objekta i koji je kasnije dodelila svom radniku Timotijeviću. Da li će sud na isti sveobuhvatan način razmatrati predmet ostaje da se vidi, jer se zastupnik Iskre usprotivio izvođenju „suvišnih“ dokaza. Zastupnica Republike Srbije je pokušala da prebaci lopticu na Grad Beograd, a Železnice se nisu pojavile na ročištu.

Drama Ivana Timotijevića i njegove porodice je paradigma odnosa države prema građanima čija su prava postala „nevidljiva“ zbog promene sistema, odnosno ostala su negde „zagubljena“ usled arogantnog i bahatog odbijanja reformatora da se pobrinu za kontinuitet prava koja su građani stekli u socijalizmu.

Ivan Timotijević je svoje pravo stekao u jednom sistemu koji je srušen u devedesetim godinama, a tokom demokratskih promena i formalno je likvidiran. Ta formalna likvidacija je stvorila brojne praznine i nerešena pitanja, zbog čega neretko ljudi ostaju bez krova nad glavom, a sve pod plaštom uspostavljanja i zaštite privatnog vlasništva.

Društvena svojina i stanarsko pravo bili su važni instituti socijalističke Jugoslavije na kojima je počivala sigurnost građana. Konfuzni vlasnički odnosi nad stambenim objektima u socijalizmu nisu bili toliko bitni kao danas, jer u tom sistemu je pravo na stan visoko vrednovano, mnogo više od vlasničkog prava. Smatralo se da je sistem dužan da radnim ljudima obezbedi stambenu sigurnost. Nezamisliva je situacija da u Titovoj Jugoslaviji vas i vašu porodicu izbace na ulicu iz jedinog krova nad glavom zato što su dva društvena preduzeća tamo nešto brljala oko uknjižbe vaše kuće!

Većina građana Srbije otkupila je početkom devedesetih dobila pravo da otkupi stanove koje su dobijali od svojih preduzeća, ali mnogi drugi nisu, jer su u stanovima u kojima su živeli imali status koji im nije davao pravo na otkup. Ti ljudi su sa promenom sistema upali u političko-pravni vakuum za koji država nikada nije ni pokušala da nađe rešenje, već ih je ostavila da se „snalaze“.

U solidarnu podršku Ivanu Timotijeviću sam se uključio prvenstveno zato što mi je poznato iz ličnog iskustva. Moj otac dobio stan 1993. godine od tada društvenog preduzeća Zmaj, zajedno sa još trinaest ljudi na stambenoj rang listi. Međutim, jedna radnica koja je takođe konkurisala za stan osporila je pred sudom odluku stambene komisije o njenom bodovanju, što je sprečilo one koji su stanove dobili da ih otkupe do okončanja spora o rang listu. Verovali ili ne, spor između Zmaja i radnice da li je ona dobro bodovana ili nije, trajao je punih 18 godina!

U međuvremenu je Zmaj privatizovan 2008. godine. Kupio ga je konzorcijum privatnih lica, koji su na prvom sastanku sa stanicarima rekli da su stanovi sada postali njihovo privatno vlasništvo, da se na nas više ne primenjuje Zakon o stanovanju i ponudili nam otkup stanova po tržišnim cenama, što smo mi naravno odbili. Nije bilo druge nego da idemo na sud, sa zahtevom da nam novi gazda Zmaja omogućiti otkup stanova po Zakonu o stanovanju.

Posle mnogo godina parničanja, sud je presudio po zakonu, da je novi vlasnik preduzeća dužan da nam

razglednica: vahida ramujkić

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti
Uredništvo:
Vahida Ramujkić, Noa Treister, Vladimír Novaković, Ivan Velisavljević, Ivan Zlatić
Dizajn i prelom:
Matija Medenica

donator:

FONDAČUJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

partneri:

Imenovati TO ratom

Savez za radničko društvo

G o r k o i s k u s t v o
p r i v a t i z a c i j e
S P O R T - a

TAMNA je noć, više od popularnog scensko-filmkog prikaza, stvarnost je ove zemlje i dalje, kao da su koraci ostali zagubljeni u vremenima od pre četvrt veka. Bez ratnih fanfara, plotuna, krvi, ali barem potoka suza, teških radosnica od srpskog prestrajavanja da se bude deo globalnog vrlg novog sveta, ne samo tekućeg veka. Ili je bar običnim smrtnicima, onih sa tridesetak dana mesečnog rastezanja i dovijanja, ovde uvek do poslednjeg trenutka, od premisa naziva, da se koliko-toliko kloni političkih udara, a koja je podrazumevala deo uspešnog nacionalno-socijalnog miljea, sa petnaestak zaposlenih, preostalih od pustih priča, obećanja i projekata, koji, eto nisu mogli da se izvedu za „dođem ti“ dinara. Tih nekoliko, preostalih meseci života „Sporta“, Mirković je pokazao mnogostruki talenat, od glavnog urednika do nekakvog direktora. Uz kačenje zakonski obavezujućih aneksa, a životno nemogućih da se odrade. Jer, malo je bilo svakodnevnog radići štampom, kada je trebalo i ono „olajn“ izdavanje. Pa, šta je, ustalom, tako projektovana norma od 700 do 800 naslova po zaposlenom novinaru...

Profesionalci novina u smatrnom ropcu, kojih je bilo koliko za manji sektor dnevnog izdanja, radili su svoj posao kao sav normalni svet. Pa, ako je trebalo dok se „konji ne ubiju kroz“, uz naveda, ipak, zarade malo te platice. A pošto nisu bili „hrabri“ da se ubiju do kraja, usledili su otkazi. Naravno, nisu mogli da doprinesu sa više od makar 200 priloga mesečno. Prvo dva, u pakleno dobro odigranoj igri „navlakuši“, koji su provocirali ostatak zaposlenih da stanu u odbranu kolega i, zajedno završe na ulici. Nedaleko od socrealističkog zdanja bivše firme i zagubljenih ideala. Jeste, bilo je i pojedinaca koji su poverovali u „časnju reč“ čuvenog lovca (Mirkovića) u mutnom, vratili se radnim zadacima i za mesec i po dana završili sa ključem u bravi „Sporta“.

I, kreće pranje ruku od pokojnih dnevnih novina, ali i sudbine onih koji su se preko noći pridružili armiji nezaposlenih u Srbiji. Od kupca „Beotona“ koji ni 24 sata nije poštovao ugovor, zakon u „bezbroj“ slučajeva upravljanja „Sportom“, odnosa prema radnicima... do prodavca „Novosti“.

Kompanija u kojoj država ima manjinska, ali upravljajka prava prodala je svoj deo „Sport“ iako je privatizacija „Novosti“ jedna od njih 24 famoznih, spornih. Ako se to i „proguta“ jer je u pitanju „dug i težak“ slučaj, šta činiti sa flagrantnim kršenjem kupoprodajnog ugovora? Ili je to možda stvar samo onih koji su to osetili fizički i psihički, ma po životu... „Sport“ je samo „slučajčić“ na dnu srpskog okeana zauvek tranzitno pokapnih egzistencija i nada sijaset firmi. Sve po slovu zakona, ugovora sa toliko rupca da se se rešeto postidi. Nije mali broj onih koji će reći da se za ovakvim dešavanjima u svetu medija, makar malo više prašine podigne no za nebrojenim fabričkim pogonima, privatizovano, na ovaj ili onaj način usrećenim, da kamen na kamenu nije ostao. Osim nepristojno duge kolone radnika koji se nadaju povezivanju još koje godine staža, možda i penziji... poslu već teže... Dojučerašnji zaposleni „Sporta“ bi samo da prestane noćna mora, nazad svoje parče posla...

Tamna je noć, Srbijo... **Rada Nikolić**